

<https://doi.org/10.36818/2071-4653-2023-5-5>

УДК 336.71:330.341.1

JEL G24

Р. Ф. Мартинюк

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування Волинського національного університету імені Лесі Українки, м. Луцьк

e-mail: rostik14mart@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5033-6328>

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ТРАКТУВАННЯ СУТНОСТІ БАНКІВСЬКИХ ІННОВАЦІЙ ТА ВИОКРЕМЛЕННЯ ЦІЛЕЙ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ

Досліджено еволюцію поняття «інновації» та теоретичні підходи до трактування поняття «банківські інновації». Обґрунтовано, що інноваційна діяльність банків не є тотожною поняттю «фінансові інновації». Проаналізовано їхні характерні особливості та причини частого ототожнення сутності фінансових і банківських інновацій. Проаналізовано та структуровано банківські інновації за цілями та напрямками впровадження. Порівняно інновації та фінансові інновації. Проаналізовано вплив фінансових інвестицій на конкурентоспроможність банку, особливості їхнього взаємозв'язку. Структуровано чинники, що впливають на інноваційну складову банків. Установлено, що основною характеристикою банківських інновацій є наявність якісно нових змін, що сприяють підвищенню ефективності використання ресурсів банківських установ. Установлено, що вагомий вплив на банківські інновації спричиняє тенденція до діджиталізації усіх сфер суспільного життя, тому важливістю набуває аспект гарантування фінансової безпеки банківського сегмента. З огляду на ресурсні вкладення, спрямовані на фінансування впровадження інновацій у сфері банківських послуг, ідентифіковано характерні ознаки інвестицій. Зазначено, що поняття «інвестиції» ширше за поняття «інновації».

Ключові слова: банківські інновації, інвестиційно-інноваційний потенціал, банківські установи, фінансова безпека банківських установ, фінансові інновації.

Martyniuk R. F. Theoretical approaches to interpreting the essence of banking innovations and determining the goals of their implementation

Any scientific study of the development of economic systems or society directly or indirectly determines the need for innovations, which are the driving force of qualitatively new, progressive changes. The article examines the evolution of the concept of "innovation" and the features of its application in banking. The author addresses theoretical approaches to the interpretation of the essence of "banking innovation" and reveals that the main goal of the innovative activity of banking institutions is to make a profit and improve their competitive positions. The article substantiates that the innovative activity of banks is not the same as the concept of financial innovations, and the latter is an element of the innovative activity of banking institutions. Characteristics of financial innovations and the reasons for the frequent identification of the essence of financial and banking innovations are analyzed. They are analyzed and structured according to the goals and directions of their implementation. The comparison of innovations and financial innovations is analyzed and their main similarities and differences are revealed. The dependence of financial investments on the bank's competitiveness and the peculiarities of their relationship are outlined. Factors influencing the innovative component of banking institutions are structured. The article shows that the presence of qualitatively new changes contributing to increasing the efficiency of the use of banking institutions' resources in the conditions of digitalization and remote banking is the main characteristic of banking innovations. It also reveals that the trend towards digitalization of all spheres of social life, including banking, has a significant influence on banking innovations, however, in the context of this trend, the aspect of guaranteeing the financial security of the banking segment becomes important. Given the resource investments aimed at financing the implementation of innovations in the field of banking services, the characteristic signs of investment are identified. The actual implementation of innovations, like investments, involves spending money now in order to obtain economic benefits in the future. That is, the objective and ultimate goals of innovation and investment coincide. However, the concept of investment is broader than innovation and includes the latter. They correlate as a whole and a unit when viewed from the perspective of philosophical categories.

Keywords: banking innovations, investment-innovative potential, bank institutions, financial safety of bank institutions, financial innovations.

Постановка проблеми. У процесі еволюції економічної думки трансформувалося і тлумачення сутності й характерних особливостей нововведень. Уперше це поняття було відмежовано від творчості та частково філософсько-релігійного світогляду лише в епоху меркантилізму, адепти якого розглядали новації

як інструмент примноження національного багатства. Подальша еволюція інновацій знайшла свій прояв у класичній економічній теорії, прихильники якої обумовлювали залежність економічного прогресу від нововведень. Наприкінці XIX ст. для опису явищ, пов'язаних зі створенням нового продукту чи зміни

виробничих технологій, уживали тотожні поняття «нововведення» та «технічний прогрес» [1, с. 59].

Новий етап у розвитку категорії «інновації» розпочався з введення його у науковий обіг видатним австро-американським ученим Й. Шумпетером. Саме він був першим, хто заклав фундамент теоретичної концептуалізації інновацій. Під інноваціями він розумів такі форми комбінації ресурсів і засобів виробництва, що втілюються у створенні нових товарів, застосування нових матеріалів і технологій, відкриття нових ринків збуту, розвиток конкуренції, удосконалення організації праці та управління. Головною метою інноваційної діяльності є отримання прибутку, що можливо лише в умовах ефективної конкуренції. А основним суб'єктом інноваційної діяльності, на його думку, є «підприємець-новатор» (це не обов'язково власник), який володіє сильним характером, здатен до креативу та творчого мислення, спроможний ризикувати та націлений на постійний пошук нових рішень і впровадження їх у господарській діяльності.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика інновацій в економіці та фінансах, визначення їхньої сутності, характерних особливостей та алгоритму впровадження і джерела фінансування є предметом дослідження багатьох зарубіжних і вітчизняних науковців. Зокрема, серед зарубіжних науковців значний внесок у дослідження інновацій та інноваційної діяльності здійснили Й. Шумпетер, Ч. Лін, О. Оядеї, Р. Віджайанти та П. Салма. Роль інновацій та проблеми впровадження їх, зокрема в банківську сферу, були досліджені також вітчизняними науковцями, серед яких варто відзначити О. Дзюблюка, С. Єгоричеву, М. Карліна, С. Леонова, Н. Чиж, А. Маслюківську, С. Іванова, М. Кузнецову та Ю. Гуйгову.

Утім, відсутність єдиних підходів серед науковців у багатьох питаннях щодо інноваційної діяльності та місця інновацій у розвитку як економіки, так і окремих суб'єктів господарювання, цифровізація багатьох процесів зумовлюють необхідність проведення подальших досліджень. Не стала винятком і банківська сфера, де стрімке та активне використання інновацій та розширення інвестування в новітні продукти призвели до якісно нового функціонування банківських установ та підвищення їхньої прибутковості. У цьому ж контексті невіршеними залишаються питання впливу інноваційно-інвестиційної діяльності на фінансову безпеку банківських установ.

Метою статті є розкриття особливостей трактування сутності банківських інновацій в аспекті цілей впровадження на основі наукової систематизації сучасних результатів досліджень і підходів, а також виокремлення релевантних чинників, що впливають на інноваційну складову банківської сфери.

Основні результати дослідження. Й. Шумпетер розглядав інновації як рушійну силу циклічного розвитку економіки. Водночас кожна інновація має свій життєвий цикл, який завершується процесом «творчого руйнування» і появою нової інновації або кластера як сукупності майже одночасно освоєваних, пов'язаних інновацій, що призводить до порушення

статичної та формування динамічної рівноваги – стану, до якого завжди прагне економічна система [2].

Подальші обґрунтування досліджуваної категорії практично здійснюються в межах шумпетерівської системи інноваційних відносин, подекуди зі звуженням або розширенням предмета дослідження.

У сучасній економічній думці нерідко інновації ототожнюють з нововведеннями, що є результатом висвітлення авторами позиції щодо розуміння сутності цього поняття [3, с. 285; 4, с. 74] або ж способом уникнення вченими лексичних помилок у своїх наукових працях.

Загалом інновації асоціюються з якісно новим продуктом або послугою, упровадження яких здатне підвищити ефективність діяльності будь-якого суб'єкта господарювання. Варто зазначити, що схоже узагальнене визначення інновацій обґрунтовано в Законі України «Про інноваційну діяльність», за яким інноваціями є новостворені або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або ж іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва й соціальної сфери [5].

За сучасних умов трансформаційних перетворень без інновацій неможливо забезпечити ефективність формування і використання фінансових ресурсів суб'єктів економічних відносин. Не є винятком банківські установи, яким потрібно перманентно удосконалювати продукти та послуги, а також технології їх реалізації в мінливих умовах зовнішнього й внутрішнього середовища. Лише завдяки ефективній інноваційній політиці банк може підвищити свою конкурентоспроможність.

Серед учених, які досліджують банківські інновації, є такі, хто ототожнює їх з фінансовими інноваціями [6, с. 14; 7, с. 32]. Такий підхід, очевидно, пов'язаний з відведенням банківським установам головної ролі у структурі фінансових посередників щодо запровадження інновацій і кругообігу фінансового капіталу на ринку фінансових послуг. Опоненти такого підходу категорично не погоджуються із цим твердженням, оскільки поняття банківських інновацій є ширшим та охоплює, окрім фінансових інновацій (що передбачають створення нових фінансових інструментів і технологій та мають місце не лише в банківській сфері), інші сфери інноваційної діяльності банків (організацію, менеджмент, маркетинг, технології). Звуження переліку банківських інновацій до фінансових призводить до неможливості обґрунтування комплексного визначення банківських інновацій та окреслення причин їх виникнення і факторів впливу [8, с. 35; 9, с. 81].

Нерідко задля досягнення цілей реалізації інновацій загалом учені досліджують питання інноваційної політики, стратегії тощо як різних форм і методів функціонування власне інновацій. Банківські інновації трактують як кінцевий результат інноваційної діяльності у формі нового удосконаленого продукту, послуги чи технологічного процесу, які сприяють зростанню ефективності функціонування банку та покращенню задоволеності

потреб клієнтів. Наприклад, С. В. Іванов, розуміючи банківські інновації саме в такому контексті, підкреслює необхідність проведення ефективної інноваційної політики як форми управління інноваційним процесом, що охоплює усі його стадії. Її сутність уміщує умови та напрями здійснення інноваційної діяльності, спрямованої на підвищення конкурентоздатності суб'єкта господарювання банківської сфери та рівня ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Учений звертає увагу на побудову механізму управління банківськими інноваціями, який має охоплювати всі складові оперативного та стратегічного банківського менеджменту, що проявляється через його функції [4]. Загалом варто зазначити високий рівень теоретизації проблематики банківських інновацій, досліджених ученим крізь призму їхньої сутності, особливостей і специфіки створення та функціонування, а також наслідків їхнього впровадження.

До адептів такого ж підходу зарахуємо Л. Г. Кльобу, яка виокремлює три головні напрями інноваційної діяльності банківських установ: 1) створення нових продуктів чи послуг; 2) оновлений чи удосконалений банківський технологічний процес; 3) новий підхід до реалізації банком товарів і послуг. Виокремлення автором об'єкта та суб'єкта інноваційної банківської діяльності сприяє систематизації знань щодо досліджуваної проблематики. Заслуговує на увагу також запропонований автором підхід до оцінювання рівня інноваційності банківських продуктів і послуг на основі чотирьох показників ефективності [11].

Схоже визначення банківських інновацій міститься в монографії «Банківський менеджмент: інноваційні концепції і моделі» за авторством Л. О. Примостики – як кінцевого результату інноваційної діяльності в банківській сфері, який отримав втілення у вигляді якісного нового або удосконаленого продукту чи послуги, реалізованих на ринку, або нового удосконаленого технологічного процесу, що використовується в банківській діяльності, у результаті чого краще задовольняються потреби клієнтів, зростає конкурентоспроможність та ефективність діяльності з позиції «прибуток – ліквідність – ризик» і відбувається розвиток банку на інноваційних засадах [7, с. 37].

Зауважимо, що такий підхід до визначення банківських інновацій у напрямі необхідності трикомпонентного аналізу їхньої ефективності за схемою «прибуток – ліквідність – ризик» загалом дозволяє акцентувати на іманентних властивостях банківських інновацій, оцінити всі ризики від їхнього запровадження, рівень прибутковості чи збитковості.

Однакове за змістом, однак дещо модифіковане за трактуванням визначення банківських інновацій знаходимо в дослідженнях В. В. Коваленко та В. Г. Піддубної. На думку вчених, це новітні технології, удосконалений продуктивний ряд, альтернативні канали обслуговування клієнтів, що впроваджуються в діяльність банківських установ для отримання конкурентних переваг [12, с. 48].

Схоже трактування банківських інновацій, проте з акцентуванням на таких результатах упровадження їх, як зростання прибутків банків-новаторів, підвищення їхньої ринкової частки та вартості бізнесу, дають Н. М. Чиж, М. І. Дзямучич, О. А. Урбан [3, с. 285-286].

Глибоко обгрунтованим, всеосязним і актуальним є трактування сутності банківських інновацій О. В. Дзюблюком як специфічного виду фінансових інновацій, що реалізуються банківськими установами на фінансових ринках або у власній діяльності у формі нового чи вдосконаленого банківського продукту, послуги, процесу чи організаційної форми або технології. Учений обгрунтовує доцільність розгляду їх з позицій інституціоналізму як системи взаємодії усіх суб'єктів та об'єктів банківської діяльності в процесі реалізації банківських послуг для задоволення потреб клієнтів. Такий підхід дає змогу оцінити ефективність банківських інновацій з погляду різних рівнів їхньої суб'єктності. Для споживачів – це підвищення якості банківських послуг, розширення їх доступності та асортименту. Для банків – це підвищення рівня прибутковості та конкурентоспроможності завдяки розширенню кола клієнтів та оптимізації організаційної структури, а також збільшенню технологічних можливостей. Для суспільства – це поживлення господарської активності й оптимізації економічних відносин загалом [6].

Заслуговують на увагу дослідження С. Б. Єгоричевої, яка трактує банківські інновації у широкому розумінні як процес створення додаткової цінності для клієнтів, працівників і власників банку шляхом внесення змін в усі сфери його діяльності – продукти, послуги, процеси, бізнес-моделі та стратегії, що стали результатом практичної реалізації нових ідей, знань і стороннього досвіду [10, с. 74]. Щоб вижити на ринку фінансових послуг, банківські установи мають своєчасно впроваджувати інновації та ефективно управляти ними. Учена також зосереджується на дослідженні поняття «інноваційний потенціал», під яким слід розуміти комплексну характеристику спроможності суб'єкта господарювання до інноваційної діяльності, що уособлює в собі якісні зміни, прогрес і вдосконалення. Інноваційний потенціал банківської установи є її здатністю генерувати, сприймати й реалізовувати інноваційні ідеї, використовуючи для цього наявні ресурси та організаційно-технічні можливості [13, с. 20-21].

У такому ж контексті розуміють банківські інновації Т. О. Гаврилко та А. О. Сокол, зазначаючи водночас здатність їх розширити клієнтську та ресурсну базу, знизити трансакційні витрати, забезпечити зростання частки суб'єкта господарювання банківської сфери на ринку [14, с. 112].

Варто відзначити еkleктизм наукових поглядів щодо економічного змісту банківських інновацій, за яким можна прослідкувати головні детермінанти, стратегічні й тактичні цілі з розвитку банківських установ. Наприклад, Ю. В. Ткаченко й Л. А. Зверук, визначаючи банківські інновації з огляду на кінцевий

результат процесу модернізації всіх сторін життєдіяльності банку, акцентують на ключових характеристиках інноваційних моделей розвитку бізнесу банківських установ на основі новітніх технологій, сервісів і додатків. Заслужують на увагу запропоновані авторами моделі біометричних і блокчейн-технологій, які, на думку авторів, є рушійною силою розвитку досліджуваних суб'єктів господарювання [15, с. 26-36]. Погоджуючись із позицією учених, вважаємо, що технологічна складова інновацій у сфері банківських продуктів і послуг є важливою передумовою їхньої розвитку й конкурентоспроможності в найближчій перспективі.

Схожою, хоча більш обґрунтованою, є позиція М. А. Кузнєцової та Ю. І. Гуйгової. Досліджуючи економічний зміст банківських інновацій, автори наголошують на неминучості застосування їх у банківському секторі в умовах п'ятого технологічного укладу, ототожнюючи інновації з технологіями, продуктами та послугами, що реалізуються на фінансовому ринку. Вони є кінцевим результатом функціонування банку, явищем, що сприяє модернізації банківських продуктів, послуг і діяльності задля підтримання конкурентоспроможності суб'єктів господарювання цього сектору економіки [16].

У такому ж контексті розуміють банківські інновації М. В. Рябокінь і С. М. Татяніна – як результати діяльності таких фінансових посередників, що спрямована на розвиток нових продуктів і технологій, а також нових методів управління банком з метою збільшення прибутку й отримання додаткових переваг на фінансовому ринку. Водночас банківськими інноваціями можуть бути будь-які нововведення в усіх сферах функціонування банку, що дає змогу досягти визначеного економічного або стратегічного ефекту. Учені розглядають інновацію як процес, що є якісною зміною і введенням нових банківських продуктів і послуг, а також як результат (інноваційний продукт або послуга, спосіб їх виробництва та функціонування) [17, с. 280].

До адептів підходу трактування банківських інновацій як якісно нових змін, що можуть відбуватися в усіх сферах функціонування банку для збереження його конкурентних позицій на фінансовому ринку та підвищення ефективності його функціонування, належать також Я. М. Кривич та А. О. Драніцина. Вони пропонують класифікувати банківських інновації за напрямками запровадження на: 1) продуктові (передбачають розроблення нових і вдосконалення наявних продуктів); 2) процесні (удосконалення бізнес-процесів у межах комплексного менеджменту якості послуг); 3) маркетингові (модернізація каналів збуту та маркетингових комунікацій); 4) технологічні (розвиток технічних можливостей банку); 5) управлінські (зміни організаційної структури банківської установи, методів планування, стимулювання і контролю) [8, с. 34].

Актуальним напрямом фінансової науки у сфері банківських інновацій є дослідження з приводу сутності, особливостей і наслідків запровадження технологічних видів інновацій в умовах модерних трансформацій. До них належать сучасний рівень

науково-технічного прогресу і розвиток організаційно-технічної та методологічної специфіки функціонування банківських установ загалом та інновацій зокрема. Наприклад, у дослідженнях Ю. П. Владики та А. О. Приступко обґрунтовано прямо пропорційний зв'язок між інноваційними технологіями банківських установ і підвищенням ефективності використання їхніх ресурсів. Заслужує на увагу запропонований авторами підхід до класифікації інноваційних технологій у банкінгу в умовах воєнного стану. До них абсолютно влучно зараховано всі види технологій, які можна окреслити як «дистанційний банкінг». Це, зокрема, штучний інтелект, блокчейн і мобільні технології, відкритий банкінг, інтернет речей, кібербезпека, хмарні та біометричні технології [18]. Упровадження таких технологічних рішень сприяє покращенню безпеки банківських установ, виводить гарантування безпеки фінансових ресурсів на новий рівень.

Схожу позицію щодо трактування сутності банківських інновацій як новітніх технологій, що дозволяють сформувати бізнес-моделі нового покоління, які враховують принципово інші потреби споживачів послуг, обґрунтовує О. Г. Єсіна. Погоджуємось з такою позицією і вважаємо, що саме вони є рушійною силою підвищення ефективності діяльності банку та його конкурентоздатності в напрямі якнайкращого задоволення потреб клієнтів [19, с. 10-16].

Заслужує на увагу підхід до поділу технологічних інновацій, запропонований М. І. Карліним, Т. О. Шматковською та О. В. Борисюк. Щоправда, учені висвітлюють його як два головні напрями інноваційної діяльності банківських установ. За першим – новітні технології впроваджуються в систему реального банківського обслуговування клієнтів, що знаходить свій прояв у оснащенні терміналами, банкоматами, розумними відділеннями банку, які здатні працювати без персоналу. За другим – інновації втілюються в нових програмних додатках і продуктах, які застосовуються клієнтами банку за допомогою різноманітних програмних засобів і гаджетів [20].

Поширеними стали також дослідження інноваційних технологій банківських установ у світлі цифровізації економічних процесів. Наприклад, Л. Г. Кльоба під банківськими інноваціями розуміє запровадження нових або суттєво вдосконалених банківських продуктів і послуг, які здійснюються за результатами цифровізації та відповідають наявним або потенційним фінансовим потребам клієнтів, власним інтересам банку й вимогам банківського законодавства, надають зацікавленим сторонам додаткові вигоди. Вони дають змогу забезпечити реалізацію довгострокових цілей з розвитку банку та підвищення його конкурентоспроможності [21].

Принагідно зазначимо, що запропонована систематизація наукових поглядів стосовно обґрунтування сутності банківських інновацій і кінцевих цілей запровадження їх може бути доповнена та розвинута з огляду на появу нових результатів наукових пошуків і останніх тенденцій соціально-економічного й науково-технічного розвитку.

Загалом, як бачимо, можна виокремити поширені напрями дослідження банківських інновацій, які дають змогу ранжувати цілі їх упровадження:

1) *Продуктовий*. Переважно вчені все ж таки схильні вважати банківські інновації кінцевим результатом інноваційної діяльності банківських установ у формі нових або удосконалених продуктів, послуг і технологій, які впроваджуються для підвищення конкурентоспроможності, ринкової вартості та ефективності функціонування банківських установ. Такі цілі можна вважати довгостроковими, на виконання їх спрямовані тактичні завдання на кшталт розширення послуг і, відповідно, клієнтської бази банків і покращення задоволеності потреб клієнтів.

2) *Технологічний*. Розгляд банківських інновацій як новітніх технологій у контексті цифровізації та діджиталізації, упровадження яких у банківську діяльність дає змогу підвищити ефективність використання ресурсів банку, змінити підходи до управління бізнесом і надавати якомога якісніші послуги своїм клієнтам – тактичні цілі. Їх упровадження і функціонування в кінцевому підсумку має забезпечити підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності банківської установи загалом – стратегічні цілі з розвитку. Очевидно, розгляд банківських інновацій у такому контексті відповідає сучасним тенденціям науково-технічного розвитку в умовах початку 6-го технологічного укладу, коли провідну роль в організації діяльності будь-якого суб'єкта господарювання відіграють саме технології.

Висновки. Отже, ураховуючи сучасні тенденції розвитку суспільства, першочерговим завданням кожної країни є стимулювання розвитку банківських інновацій, які є ключовим фактором конкурентоспроможності відповідних суб'єктів господарювання. Під інноваціями здебільшого розуміють сукупність різноманітних нових банківських продуктів і послуг, технологій, процесів, які впроваджуються в практичну діяльність банків для підвищення їхньої рентабельності та ринкової вартості в напрямі якнайповнішого врахування потреб споживачів таких послуг. В економічній літературі висвітлена низка теоретичних підходів до обґрунтування сутності поняття «банківські інновації», їх класифікації, окреслення їхніх властивостей тощо. Сьогодні найпоширенішими видами інновацій є саме технологічні види: NFC-технології, мобільний та інтернет-банкінг, чат-боти банківських послуг, функціонування єдиного банку без створення мережі відділень та ін. Інновації є головним інструментом подолання негативних наслідків впливу соціальних і суспільно-політичних чинників на інноваційно-інвестиційну діяльність і фінансову безпеку банківських установ загалом.

Аналізуючи інноваційно-інвестиційний потенціал, важливо відзначити позитивний ефект від упровадження технологічних інновацій саме як підвищення рівня безпеки банківських установ. Розвиток монолітної структури банку спричиняє суттєве унеможливлення шахрайських схем, безпосередня та безперервна доступність банківських

послуг відіграла позитивну роль у безпеці банківської сфери.

Ретроспективний аналіз поглядів щодо розуміння поняття «банківські інновації» дає змогу сформулювати власне означення такому поняттю. На нашу думку, банківські інновації – це система абсолютно нових або удосконалених банківських продуктів, послуг, науково-технічних та організаційно-управлінських, фінансових технологій, упровадження яких забезпечує підвищення рівня фінансової стійкості, прибутковості та фінансової безпеки банківських установ, сприяє досягненню їхніх тактичних і стратегічних цілей розвитку, а також є основою для подолання деструктивного впливу екзогенних та ендогенних чинників.

Список використаних джерел

1. Маслюківська А. Інноваційна теорія Й. Шумпетера: від класичного визначення поняття «інновація» до сучасного розуміння інноваційних ідей. *Вісник Київського національного економічного університету імені Тараса Шевченка*. 2013. Вип. 145. С. 59-61. URL: http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/145_21.pdf
2. Шумпетер Й. А. *Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу*. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2011. 242 с.
3. Чиж Н. М., Дзямулич М. І., Урбан О. А. Управління інноваційною діяльністю банківських установ. *Економічний форум*. 2018. № 1. С. 284-289. URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-01/ecfor_2018_%20%282%29.pdf
4. Іванов С. В. Особливості банківських інновацій. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 30(2). С. 73-80.
5. Про інноваційну діяльність: Закон України від 31.03.2023 р. № 40-IV. *Законодавство України*: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
6. Дзюблюк О. Інноваційні вектори розвитку банківської системи. *Світ фінансів*. 2019. № 3(60). С. 8-25.
7. *Банківський менеджмент: інноваційні концепції і моделі*: монографія / ред. Л. О. Примостка. Київ: КНЕУ, 2017. 380 с.
8. Кривич Я. М., Драніцина А. О. Банківські інновації як фактор підвищення рівня довіри та лояльності клієнтів. *Вісник Сумського державного університету. Серія: Економіка*. 2019. № 3. С. 33-39. DOI: <http://doi.org/10.21272/1817-9215.2019.3-4>
9. Матвійчук Н., Теслюк С. Основні тенденції розвитку банківських інновацій в Україні. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*: зб. наук. пр. 2021. № 25. С. 79-87. DOI: <http://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-01-79-87>
10. Єгоричева С. Б. *Інноваційна діяльність комерційних банків: стратегічні аспекти*: монографія / ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі». Полтава: АСМІ, 2010. 348 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/71925632.pdf>

11. Кльоба Л. Г. Інноваційна політика та безпека банку. *Ефективна економіка*. 2016. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5083>
 12. Коваленко В. В., Піддубна В. Г. Науково-методичні підходи до оцінювання інноваційного ризику банків у світлі міжнародних стандартів Базельського комітету з питань банківського нагляду. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 18. Ч. 2. С. 48-53. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_2_2018ua/12.pdf
 13. Сгоричева С. Інноваційний потенціал банку як фактор вибору стратегії розвитку. *Вісник НБУ*. 2009. № 3. С. 20-23.
 14. Гаврилко Т. О., Сокол А. О. Інноваційна діяльність банківських установ. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 63. С. 111-117. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.63-17>
 15. Ткаченко Ю. В., Зверук Л. А. Сучасні технології як основа інноваційної моделі розвитку банківського бізнесу. *Економічна теорія та право: зб. наук. пр.* 2018. № 2(33). С. 26-41. DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2018-33-2-26>
 16. Кузнєцова М. А., Гуйгова Ю. І. Розвиток та впровадження інноваційних банківських послуг в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.8.50>
 17. Рябокін М. В., Татяніна С. М. Банківські інновації як необхідна умова підвищення конкурентоспроможності банку на фінансовому ринку. *Інфраструктура ринку*. 2018. Вип. 21. С. 279-286. URL: http://www.market-inf.od.ua/journals/2018/21_2018_ukr/48.pdf
 18. Владика Ю. П., Приступко А. О. Інноваційні технології в банкінгу як спосіб підвищення ефективності використання ресурсів банківської установи. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-39>
 19. Єсіна О. Г. Розвиток інноваційних технологій у банківництві. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету: зб. наук. пр.* 2022. № 1-2(290-291). С. 10-17. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2022-1-2-290-291-10-17>
 20. Карлін М. І., Шматковська Т. О., Борисюк О. В. Банківські інновації в умовах формування цифрової економіки. *Економіка та суспільство*. 2021. № 27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-24>
 21. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банку *Ефективна економіка*. 2018. № 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.84>
- ### References
1. Maslyukivska, A. (2013). Innovatsiyna teoriya Y. Shumpetera: vid klasychnoho vyznachennya ponyattya «innovatsiya» do suchasnoho rozuminnya innovatsiynykh idey [The innovation theory of Joseph Schumpeter: from the classical definition of the term «innovation» up to the modern understanding of the innovation ideas]. *Visnyk Kyyivs'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Taras Shevchenko Kyiv National University of Economics*, 145, 59-61. Retrieved from http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/wp-content/uploads/2015/11/145_21.pdf [in Ukrainian].
 2. Shumpeter, J. A. (2011). *Teoriya ekonomichnoho rozvytku. Doslidzhennya prybutkiv, kapitalu, kredytu, vidsotka ta ekonomichnoho tsykladu [The theory of economic development: an inquiry into profits, capital, credit, interest, and the business cycle]*. K.: Kyiv-Mohyla Academy. [in Ukrainian].
 3. Chyzh, N. M., Dzyamulych, M. I., & Urban, O. A. (2018). Upravlinnya innovatsiynoyu diyal'nistyuu bankivsk'ykh ustanov [Management of innovative activities of banking institutions]. *Ekonomichnyy forum – Economic Forum*, 1, 284-289. Retrieved from https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-01/ecfor_2018_%20%282%29.pdf [in Ukrainian].
 4. Ivanov, S. V. (2018). Osoblyvosti bankivsk'ykh innovatsiy [Features of banking innovations]. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi – Black Sea Economic Studies*, 30(2), 73-80. [in Ukrainian].
 5. Pro innovatsiynu diyal'nist' [On Innovative Activity] (2023). Law of Ukraine, adopted on 2023, March 31, 40-IV. *Legislation of Ukraine: Website*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> [in Ukrainian].
 6. Dzyublyuk, O. (2019). Innovatsiyni vektory rozvytku bankivsk'oyi systemy [Innovative vectors of development of the banking system]. *Svit finansiv – The world of finance*, 3(60), 8-25. [in Ukrainian].
 7. Prymostka, L. O. (Ed.) (2017). *Bankivsk'yyu menedzhment: innovatsiyni kontseptsiyi i modeli [Bank management: innovative concepts and models]*. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].
 8. Kryvykh, Ya. M., & Dranitsyna, A. O. (2019). Bankivsk'i innovatsiyni yak faktor pidvyshchennya rivnyia doviry ta loyality klientiv [Banking innovation as a factor in strengthening confidence and customer loyalty]. *Visnyk Sums'koho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomika – Bulletin of Sumy State University. Series: Economics*, 3, 33-39. DOI: <http://doi.org/10.21272/1817-9215.2019.3-4> [in Ukrainian].
 9. Matviychuk, N., & Teslyuk, S. (2021). Osnovni tendentsiyni rozvytku bankivsk'ykh innovatsiy v Ukrayini [Main trends in the development of banking innovations in Ukraine]. In *Ekonomichnyy chasopys Volyns'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrayinky [Economic journal of Volyn National University named after Lesya Ukrainka]: Vol. 25 (pp. 79-87)*. DOI: <http://doi.org/10.29038/2786-4618-2021-01-79-87> [in Ukrainian].
 10. Yehorycheva, S. B. (2010). *Innovatsiyna diyal'nist' komertsiynykh bankiv: stratehichni aspekty [Innovative activity of commercial banks: strategic aspects]*. Poltava: ASMI. Retrieved from <https://core.ac.uk/download/pdf/71925632.pdf> [in Ukrainian].
 11. Kloba, L. H. (2016). Innovatsiyna polityka ta bezpeka банку [Innovative policy and security of the bank]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 7. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5083> [in Ukrainian].
 12. Kovalenko, V. V., & Piddubna, V. H. (2018). Naukovo-metodychni pidkhody do otsinyuvannya

innovatsiynoho ryzyku bankiv u svitli mizhnarodnykh standartiv Bazel's'koho komitetu z pytan' bankivs'koho nahlyadu [Scientific and methodical approaches to assessing the innovative risk of banks in the light of international standards of the Basel committee on banking observation]. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, 18(2), 48-53. Retrieved from http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_2_2018ua/12.pdf. [in Ukrainian]

13. Yehorycheva, S. (2009). Innovatsiynyy potentsial banku yak faktor vyboru stratehiyi rozvytku [The innovative potential of the bank as a factor in choosing a development strategy]. *Visnyk NBU – Bulletin of the National Bank of Ukraine*, 3, 20-23. [in Ukrainian].

14. Havrylko, T. O., & Sokol, A. O. (2021). Innovatsiyna diyal'nist' bankivs'kykh ustanov [Innovative activity of banking institutions]. *Prychornomors'ki ekonomichni studiyi – Black Sea Economic Studies*, 63, 111-117. DOI: <https://doi.org/10.32843/bses.63-17> [in Ukrainian].

15. Tkachenko, Yu.V., & Zveruk, L. A. (2018). Suchasni tekhnolohiyi yak osnova innovatsiynoyi modeli rozvytku bankivs'koho biznesu [Modern technologies as the basis of the innovational model for development of banking business]. In *Ekonomichna teoriya ta pravo [Economic theory and law]*: Vol. 2(33) (pp. 26-41). DOI: <https://doi.org/10.31359/2411-5584-2018-33-2-26> [in Ukrainian].

16. Kuznyetsova, M. A., & Huyhova, Yu. I. (2020). Rozvytok ta vprovadzhennya innovatsiynykh bankivs'kykh posluh v Ukrayini [Development and implementation of innovative banking services in Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 8. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.8.50> [in Ukrainian].

17. Ryabokin, M. V., & Tatyana, S. M. (2018). Bankivs'ki innovatsiyi yak neobkhidna umova pidvyshchennya konkurentospromozhnosti banku na finansovomu rynku [Banking innovations as a necessary condition for improvement of the bank's competitiveness on the financial market].

Infrastruktura rynku – Market infrastructure, 21, 279-286. Retrieved from http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/21_2018_ukr/48.pdf [in Ukrainian].

18. Vladyka, Yu. P., & Prystupko, A. O. (2023). Innovatsiyni tekhnolohiyi v bankinhu yak sposib pidvyshchennya efektyvnosti vykorystannya resursiv bankivs'koyi ustanovy [Innovative technologies in banking as a way of increasing the efficiency of using the resources of the banking institution]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economy and society*, 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-39> [in Ukrainian].

19. Yesina, O. H. (2022). Rozvytok innovatsiynykh tekhnolohiy u bankivnytstvi [Development of innovative technologies in banking]. In *Naukovyy visnyk Odes'koho natsional'noho ekonomichnoho universytetu [Scientific Bulletin of Odessa National Economic University]*: Vol. 1-2(290-291) (pp. 10-17). DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2022-1-2-290-291-10-17> [in Ukrainian].

20. Karlin, M. I., Shmatkovska, T. O., & Borisyuk, O. V. (2021). Bankivs'ki innovatsiyi v umovakh formuvannya tsyfrovoyi ekonomiky [Banking innovations in the conditions of digital economy formation]. *Ekonomika ta suspil'stvo – Economy and society*, 27. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-27-24> [in Ukrainian].

21. Kloba, L. H. (2018). Tsyfrovizatsiya – innovatsiynyy napryam rozvytku banku. [Digitization is innovative to the development of banks]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.84> [in Ukrainian].

Надійшло 11.09.2023 р.

Scientific-practical journal "REGIONAL ECONOMY"

Scientific-practical journal "Regional economy" is a specialized scientific-practical publication, which highlights such theoretical and applied issues: the formation and implementation of state regional policy in Ukraine, the problems of socio-economic life of the regions, territorial development, environmental management and ecological security, social policy, cross-border cooperation, rural development, investment and innovation policy, Finance and banking.

Journal "Regional economy" is included in the List of scientific professional publications of Ukraine in the field of economic sciences (Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated by 7.10.2015 №1021).

The journal is included in the international scientometric database Index Copernicus, Poland - with 2012.

The journal's website: www.re.gov.ua